

IFLA Trend Report:

VIISI KESKEISINTÄ TRENDIÄ, JOTKA TULEVAT MUUTTAMAAN INFORMAATIOYMPÄRISTÖMME:

TRENDI 1:

UUDET TEKNOLOGIAT SEKÄ LAAJENTAVAT ETTÄ RAJOITTAVAT YKSITYISEN HENKILÖN TIEDONSAANTIA

Digitaalisen maailman jatkuva laajeneminen lisää informaatiolukutaitojen kuten peruslukutaidon sekä digitaalisten välineiden käyttötaitojen arvoa. Ihmiset, joilla näitä taitoja ei ole, ovat vaarassa syrjäytyä yhä useammilla elämän alueilla. Uusien verkkoliiketoimintamallien luonne vaikuttaa voimakkaasti siihen, keillä tulevaisuudessa on pääsy tietoon, ketkä voivat omistaa, hyödyntää ja jakaa informaatiota.

TRENDI 2:

VERKKO-OPETUS TASA-ARVOISTAA OPPIMISTA JA JÄRISYTTÄÄ SEN PERUSTEITA ERI PUOLILLA MAAILMAA

Verkon oppiresurssien nopea globaali leviäminen lisää oppimismahdollisuuksia, tekee oppimisesta halvempaa ja helpommin saavutettavaa. Elinikäisen oppimisen arvostus kasvaa ja virallisten koulutusjärjestelmien ulkopuolisen ja arkioppimisen merkitys tunnustetaan.

TRENDI 3:

YKSITYISYYDEN SUOJAN JA TIETOSUOJAN RAJAT MÄÄRITELLÄN UUDELLEEN

Hallitusten ja yritysten laajenevat tietovarannot helpottavat lisääntyvää yksilöiden profilointia. Samalla tietoliikennetietojen valvonnan ja suodattamisen kehittyneet menetelmät tekevät samojen yksilöiden seurannasta helpompaa ja halvempaa. Tämä saattaa vaikuttaa merkittävästi yksityishenkilöiden yksityisyyden suojaan ja siihen, kuinka luotettavana verkkomaailmaa pidetään.

TRENDI 4:

HYPERVERKOTTUNEET YHTEISKUNNAT KUUNTELEVAT JA ANTAVAT VALTAA UUSILLE RYHMILLE JA NÄKEMYKSILLE

Hyperverkottuneissa, tiiviisti linkittyneissä yhteisöissä syntyy lisää mahdollisuuksia yhteistoiminnalle. Tämä mahdollistaa uusien näkemysten ja mielipiteiden esillepääsyn ja voimistaa yhden asian liikkeen kasvua perinteisten poliittisten puolueiden kustannuksella. Avoimen hallinnon aloitteet ja pääsy julkisen sektorin tietoihin lisäävät hallinnon läpinäkyvyyttä ja kansalaislähtöisiä julkisia palveluja.

TRENDI 5:

UUDET TEKNOLOGIAT MULLISTAVAT GLOBAALIN INFORMAATIOTALOUDEN

Hyperverkottuneiden mobiililaitteiden, laitteisiin ja infrastruktuuriin upotettujen verkottuneiden antureiden, 3D-tulostuksen sekä kielenkäännöstekniikoiden nopea leviäminen mullistavat maailmanlaajuisen informaatiotalouden. Innovatiiviset laitteet, joiden ansiosta ihmiset pysyvät paikasta riippumatta taloudellisesti aktiivisina nykyistä vanhemmiksi, aiheuttavat monella alalla liiketoimintamallien luovan myllerryksen.

Poimintoja kehityssuunnista:

Digitaaliset trendit törmäyskurssilla

IFLAN trendiraportissa tunnistetaan viisi ylätason trendiä, jotka muovaavat globaalia informaatioympäristöä. Ne kehittyvät nopeasti ja ovat törmäyskurssilla – niiden jälkivaikutukset heijastuvat kirjastojen rooliin ja palveluihin ympäri maailmaa.

Kirjastojen e-aineistolainaus ja henkilöä koskevien tietojen aarreaitta - kirjastoista osa informaationlouhinnan liiketoimintamallia?

Nykyisin pelkkä e-kirjan lukeminen voi paljastaa paljon kenestä tahansa. Kuinka kauan yhden luvun lukeminen kestää, mitkä ovat lukijan suosikkikohdat ja lukunopeus, kuinka säännöllisesti hän lukee ja mitä hän todennäköisesti lainaa tai ostaa seuraavaksi. Kun talous rakentuu enenevässä määrin ”informaation louhinnalle”, tämänkaltaiset tiedot ovat julkaisijoille, jakelijoille ja tekijöille todella arvokkaita.

Kirjastoilla, jotka tarjoavat käyttäjilleen lainattavia e-aineistoja sekä pääsyn muihin maksullisiin digitaalisiin sisältöihin, on asiakkaistaan arvokkaita henkilökohtaisia tietoja. Minkälainen vastuu kirjastoilla on asiakkaitensa tietojen turvaamisesta? Jos kirjastot vain kanavoivat pääsyä sisältöihin ja sisällöntuottajat ja jakelijat voivat samaan aikaan hyödyntää kirjaston käyttäjien henkilökohtaisia tietoja, niin onko kirjastoista tullut osa uutta informaationlouhinnan liiketoimintamallia?

Uusien teknologioiden nousu ja yksityisyyden suojan loppu?

Mobiili ja puettava teknologia määrittelevät uudelleen yksityisyyden suojan rajoja. Ciscon Global Mobile Data Traffic –ennusteen 2011-2016 mukaan Internet-yhteys on yli 10 miljardissa mobiililaitteessa vuoteen 2016 mennessä. Lähi-Idässä ja Afrikassa mobiili tietoliikenne kasvaa samaan aikaan 104 % (seuraavina tulevat Aasia, jossa kasvu on 84 % ja Itä-Eurooppa, 83 %).

Googlen älylasit ja seuraavan sukupolven puettavat tietokoneet ovat jo näköpiirissä – tietokone on päällä ja kamera eteenpäin suunnattuna, kaiken aikaa. Kirjastoon älylasit päässään saapuva käyttäjä tavallaan tarkkailee kaikkia muita kirjastoa käyttäviä kanssaihmissiään. Kuinka kirjastojen tulisi reagoida uusiin teknologioihin, jotka ainakin haastavat yksityisyydensuojan rajat, elleivät peräti poista niitä? Kirjastot ovat ”turvallisia” tiloja, mikä toimii koko yhteisön eduksi, - onko tämä mahdollista, kun kirjastossa käytetään älylaseja? Välittävätkö innokkaat uusien teknologioiden omaksujat ylipäättään yksityisyydensuojasta?

Verkko-opetuksessa informaation kultakaivos?

Verkko-opetus ja massiivinen avointen verkkokurssien (Massive Open Online Courses (MOOCs)) yleistyminen vaikuttavat myös tietosuojan ja yksityisyyden suojan rajoihin. Kuinka verkko-opetukseen osallistuvien opiskelijoiden tuottamaa tietoa käytetään ja kuinka se suojataan? Koetulokset, kurssilla edistyminen ja henkilötiedot ovat jo pitkään olleet hyödyllisiä työkaluja, kun opettajat arvioivat ja vertaavat opiskelijoiden edistymistä ja kehittävät kurssimoduuleita. Mutta ketkä muut pääsevät globaalissa informaatioympäristössä käsiksi näihin tietoihin?

Kun useimmat oppilaat käyttävät kysymyksiin vastatessaan hakukoneita, kuinka heidän hakutottumuksensa vaikuttavat hakutuloksiin? Riittääkö tämä tieto? Käytetyt algoritmit ovat yksityisten yritysten kehittämiä ja omistamia. Niiden pääasiallinen tarkoitus on mainostulojen maksimointi. Mitä haasteita tämä asettaa kirjastonhoitajille ja kouluttajille?

IFLA Trend Report: <http://trends.ifla.org/> (englanniksi)

IFLAN trendiraportti: <http://suomenkirjastoseura.fi/julkaisut/> (suomeksi helmikuun alussa)

Helsingin kaupunginkirjasto - Yleisten kirjastojen keskuskirjasto, Kansalliskirjasto, Eduskunnan kirjasto ja kirjastojärjestöt Suomen kirjastoseura, Suomen tieteellinen kirjastoseura sekä Finlands svenska biblioteksforening ovat käännettäneet IFLA trendiraportin tiivistelmän suomeksi.

The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) on kirjasto- ja tietopalveluiden ja niiden käyttäjien intressejä edustava kansainvälinen elin. IFLA on itsenäinen, valtioista riippumaton, voittoa tavoittelematon organisaatio, joka edustaa alaa myös YK:ssa ja muissa organisaatioissa.